

Danyýel kitaby — ýüz altmyş dokuzynjy bölüm

Pygamberlik Sapaklaryny Çözmek: Danyýelda “Galanyň” Simwolizmine Düşünmek

Jeff Pippenger

2024-03-31

Daniel kitabynyň on birinji babynyň onunjy aýaty “gala” sözi arkaly içki we daşky habary bir ýere jemleýär. Onuň Işanyň altmyş baş ýyllyk pygamberligi bilen döredýän baglanyşygy daşky pygamberlikdäki “galanyň” Russiýadygyny, şol bir taryhy döwürde bolsa Mesihniň galdyran ybadathanasynyň içki “galadygyny” görkezýär. Otuz birinji aýatda duş gelýän daşky gala, ýagny “güýjüň mukaddesligi”, ýer ýüzündäki bir patyşany ýa-da patyşalygy aňladýar. Içki gala, ýa-da güýçüň içki mukaddesligi, Ähdiň Habarçysynyň kyrk alty ýylyň dowamynda galdyran ybadathanasydyr.

Şol ybadathananyň (galanyň) iň mukaddes ýerinde Hudaý asman mekânlarynda oturandyr.

Danyýl kitabynda iki ýewreý sözi hem “mukaddes ýer” diýip terjime edilýär. Birisi “miqdash”, beýlekisi bolsa “qodesh”dir. “Miqdash” butparazlaryň mukaddes ýerini, ýa-da Hudaýyň mukaddes ýerini, hatda bir gala-binýady hem aňladyp biler. “Qodesh” bolsa Mukaddes Ýazgylarda diňe Hudaýyň mukaddes ýerini aňlatmak üçin ulanylýar. Danyýlyň on birinji babyndaky otuz birinji aýatda “güýç-gudratyň mukaddes ýeri” (gala-binýat) diýlip terjime edilen “mukaddes ýer” (miqdash) barada aýdylýar, we ol ýerde “mukaddes ýer” diýip terjime edilen ýewreý sözi “miqdash” bolup, butparaz hem-de papalyk Riminiň taryhynda Rimiň güýjüniň nyşany bolan Rim şäherini aňladýar. Danyýl bu iki ýewreý sözünü juda seresaplylyk bilen ulandy. Adventizmiň merkezi sütüni bolan aýatlarda “mukaddes ýer” sözünü görýäris.

Soň men bir mukaddesniň sözleýändigini eşitdim; gürleýän şol belli mukaddese başga bir mukaddes şeýle diýdi: «Gündelik gurbanlyk, weýrançylyk getirýän günä, mukaddes ýeriň hem goşunyň aýak astyna salynmagy baradaky bu görnüş näçe wagta çenli dowam eder?» Ol maňa diýdi: «Iki mün üç ýüz güne çenli; şondan soň mukaddes ýer päklener». Daniel 8:13, 14.

Iki aýatda hem “mukaddes ýer” diýip terjime edilen ýewreý sözi “qodesh” bolup, diňe Hudaýyň mukaddes ýerini aňlatmak üçin ulanylýar. On birinji aýatda bolsa, butparaz Rimi, has takygy Rim şäherindäki Pantheon ybadathanasyny görkezýän ýerde, “mukaddes ýer” sözüne duş gelýäris, emma şol aýatda bu ýewreýçe “miqdash” sözüdir.

Hawa, ol özüni hatda goşunyň Şazadasyna çenli beýgeltdi; Onuň tarapyndan gündelik gurbanlyk aýrylyp taşlandy, hem-de Onuň mukaddes ýeriniň mekany ýere ýykdyryldy. Daniel 8:11.

Danyýl kitabynyň on birinji babyndaky otuz birinji aýatdaky “güýç galasy” diýen söz ýewreýçe “miqdash” sözüdür, we ol on birinji babyň ýedinji hem-de onunjy aýatlarynda “gala” diýip terjime edilen ýewreý sözi bilen baglanyşyklydyr. Ýedinji aýatda günortanyň patyşasy göni Rimiň

şäherine girip, demirgazygyň patyşasyny ýesir aldy, çünki ol onuň galasyna girdi; emma onunjy aýatda demirgazygyň patyşasy diňe “gala” “tarap” çykýar, sebäbi ol öz patyşalygynyň hem-de Müsüriň araçäginde saklandy. Indiki aýatyň ýüzlenmeli bolýan ýeri hem hut Rafýanyň araçägidir. Otuz birinji aýatdaky “güýç galasy” — “gala”nyň “miqdashy”dyr.

Rafýadaky serhet söweşi Ukrainadaky serhet söweşini nyşanlaýar. Bu pygamberlik taryhy “başyň” patyşalyk ýa-da patyşadygyny, onuň gudratynyň galasy bolup durýandygyny düşünmek arkaly ykrar edilýär; emma pygamberlik içki we daşky hakykata ýüzlenýär. Daşky çyzyk üçin “gudratyň mukaddes mekany” “miqdash” mukaddes mekany bilen görkezilýär, içki çyzyk üçin gudratyň mukaddes mekany bolsa “qodesh” mukaddes mekany bilen görkezilýär.

1844-nji ýyldan 1863-nji ýyla çenli bolan döwür, bir ýüz kyrk dört münüň möhürlenmegini görkezýän pygamberlik taryhynyň bir çyzygyny aňladýar. Demirgazyk patyşalyga garşy bolan iki münüň baş ýüz ýigrimi ýyllyk dargadylyş 1798-nji ýylda tamamlandy, günorta patyşalyga garşy şol bir iki münüň baş ýüz ýigrimi ýyllyk çyzyk hem 1844-nji ýylda tamamlandy. Bu iki çyzyk adamzadyň pes tebigatyny we adamzadyň ýokary tebigatyny görkezýär. Demirgazyk patyşalyk bilen şekillendirilýän pes tebigat bedendir, ýokary tebigat bolsa başdyr. Baş patyşalygyň paýtagtydyr, ol patyşanyň özüdür. Mesih bu mysal üçin Öz adyny ýerleşdirmek maksady bilen günorta patyşalygy, ýagny Ýudahany saýlady, paýtagt şäher bolsa Iýerusalimdir. Iýerusalim hakyky güýç mukaddes yeriniň ýerleşýän yeridir, şol mukaddes yerde bolsa baş bolan patyşa üçin tagt otagy bardyr.

Lewiler kitaby, ýigrimi altynjy bapdaky “ýedi wagt” 1856-njy ýylda işi tamamlamak üçin bir baýdagy kuwwatlandyrmak maksady bilen berlen in soňky möhürleýji hakykatdy. 1844-nji ýyldan 1863-nji ýyla çenli Mesih ebedilik üçin Öz Hudaýlygyny adamzat bilen birleşdirmegi niýet etdi, emma adamzat gozgalaň etdi.

Ol şol wagt adamyň pes tebigatyny özgertmäge ukyply däl, çünki bu Onuň ikinji gelişinde bolup geçýär. Şonda Ol adamyň ýokary tebigatyny Öz keşbine öwrer, ynsanýetiň başyny Ylahylygyň başy bilen birleşdirip. Baş patyşalygyň paýtagtydy. Baş patyşady, we Mesih Ylahylygyň adamzat bilen birleşmegindäki özgerdişi amala aşyranda, Ol adamzadyň hem Ylahylygyň hem başyny İn Mukaddes Yerde, Mesihniň Öz Atasy bilen oturan Ýerusalimdäki mukaddes yerde birleşdirýär.

Ýeňýän adama Öz tagtymda Meniň bilen oturmaga rugsat bererin; edil Men hem ýeňip, Atamyň Öz tagtynda Onuň bilen oturyşym ýaly. Gulagy bolan, Ruhun ýygnaklara näme diýýändigini eşitsin. Ylham 3:21, 22.

Mesih Özüniň ýeňşi ýaly ýeňenleriň (Laodikýalylaryň) hem Öz ýanynda, asmandaky orunlarda oturjakdyklaryny wada berýär (we Filadelfýaly bolarlar).

Ony Mesihde amal etdi: Ony ölilerden direldip, asmanî yerlerde Öz sagynda oturtdy, ... hem bizi-de Onuň bilen bilelikde direldip, Mesih Isada asmanî yerlerde bilelikde oturtdy. Efesliler 1:20; 2:6.

Hezekiýeliň iki taýagynyň birleşdirilmegi (ynsanlygyň Hudaýlyk bilen) Hudaýyň güýç mukaddes yerinde (qodesh), edil şol wagtda amala aşyrylýar ki, güýç galasy (miqdash) pygamberlik açary

hökmünde tanalýar; şol açar Gabriýeliň, ýüz kyrk dört müňüň möhürleniş döwründe Hudaýyň halkynyň başyna geljek zatlar hakynda Daniýele düşündirmek üçin gelen pygamberliginiň içki hem daşky ugurlaryny baglanyşdyrýar. Mesih bu işi Millerit taryhynda amala aşyrmagy isledi, ýöne bu iş 1863-nji ýylyň gozgalaný sebäpli bökdelpdi; emma 1844-den 1863-e çenli bolan taryh henizem şol synanyşyk edilen işi suratlandyran bir ugur hökmünde galýar.

Danyýel kitabyň on birinji bapynyň onunjy aýaty, 2014-nji ýylda biziň pygamberlik taryhymyza gelen on birinji aýatdan on başinji aýada çenli bolan içki we daşky habary düşünmegiň açaryny öz içine alýar. Onunjy aýat 1989-njy ýyly görkezýär; bu ýüz kyrk dört müňüň özgertme hereketindäki ahyrzamanyň wagtydyr, emma ol şol bir wagtda 2014-nji ýylyň möhürleniş taryhynda bir ýol belgisi hökmünde tanalmagyna mümkinçilik berýän açary hem öz içine alýar.

1844-nji ýylyň 22-nji oktýabrynda Ähtiň Habarçysy Öz gurduran ybadathanasyna duýdansyz geldi. Şol ýol belgisi 2001-nji ýylyň 11-nji sentýabryny nyşanlaýar; şol wagt üçünji perişde ýene geldi we ýedinji surnay ýene ýaňlanmaga başlady. Şondan soň 1840-dan 1844-e çenli bolan taryh hem gaýtalanmalydy, çünki 1840-njy ýylyň 11-nji awgustynda inen perişde Isa Mesihden başga hiç kim däldi, we Onuň işi ýer ýüzünü Öz şöhraty bilen ýagtyltmakdy.

1840-dan 1844-e çenli döwür hem, edil 1844-den 1863-e çenli döwür ýaly, 2001-nji ýylyň 11-nji sentýabryndan ýakyn wagtda geljek Ýekşenbe kanunyna çenli bolan döwri aňladýar. Uýam Waýt 1844-nji ýylyň taryhyny haçyň taryhy bilen gabatlaşdyrýar, haç bolsa biri-biri bilen gabat gelýän üç ýarym ýyldan ybarat iki taryhyň bölünişigini aňladýar. Haç, 1840-njy ýylda başlap 1844-nji ýylda tamamlanýan öňki taryhyň hem-de 1863-nji ýyla çenli dowam edýän soňraky taryhyň möhürleniş döwri aňladýan iki deňeçer taryhdygyny kesgitleýär.

1840-dan 1844-e çenli bolan birinji çyzyk Filadelfiýaly Adventistleriň ýeňşini aňladýar, 1844-den 1863-e çenli bolan beýleki çyzyk bolsa Laodikialy Adventistleriň şowsuzlygyny aňladýar. Bu iki toparyň ikisi hem Danyýel kitabyň onunjy babynda görkezilýär, çünki ýüz kyrk dört müňüň möhürleniş wagtynda ýenişli akyly gyzlary aňladýan Danyýel bu görnüşi gördi, emma onuň bilen bile bolanlar bu görnüşden gaçyp gitdiler.

Birinci aýyň ýigrimi dördünji gününde men beýik derýanyň, ýagny Hiddekel derýasynyň kenarynda wagty, gözlerimi ýokary galdyryp garadym, we ine, zygyr geýimli, biline Uphazyň arassa altyny guşalan bir adam bardy. Onuň bedeni berile meňzeýärdi, ýüzi ýyldyrymyň keşbine meňzeýärdi, gözleri ot çyralary ýalydy, gollary we aýaklary ýalpyldadylan бүрүнjiň reňkine meňzeýärdi, sözleriniň owazy bolsa köplügiň owazy ýalydy. Bu görnüşi diňe men, Daniýel, gördüm; çünki meniň bilen bolan adamlar bu görnüşi görmediler. Emma olaryň üstüne uly titreme düşdi, şonuň üçin olar gizlenmek üçin gaçyp gitdiler. Daniel 10:4–7.

Danyýel kitabyň ýedinji babynda, Danyýel ýyrtyjy haýwanlaryň görnüşini görenden soň, Jebraýyl bu görnüşi düşündirmek üçin geldi.

Men, Daniel, bedenimiň içinde ruhumda gaty gamgyn boldum, kellämdäki görnüşler meni howsala saldy. Şonda ýanymda duranlardan birine golaýlap, bularyň hemmesiniň hakykatyny ondan soradym. Şeýlelikde ol maňa aýtdy we bu zatlaryň manysyny maňa bildirdi. Daniel

7:15, 16.

Danyýel kitabyňyň sekizinji babynda, Danyýel mukaddes ýeriň janawarlary baradaky görnüşi görenden soň, Jebraýyl şol görnüşi düşündirmek üçin geldi.

Soňra şeýle boldy: men, ýagny men Danyýel, bu görnüşi görüp, onuň manysyna düşünmäge çalyşanymda, ine, meniň öňümde adam keşbinde biri durdy. Şeýle hem, Ulaýyň kenarlarynyň arasyndan bir adamyň sesini eşitdim; ol gygyryp şeýle diýdi: «Gabriýel, bu adama görnüşe düşünmegi üpjün et». Danyýel 8:15, 16.

Danyýeliň dokuzynjy babynda, Danyýel Ýeremiýa tarapyndan görkezilen ýyllaryň sanyna we Musanyň ýazgylarynda hem nälet, hem-de Hudaýyň kasamy hökmünde beýan edilen zatlara düşünenden soň, Jebraýyl görnüşi düşündirmek üçin geldi.

Men gepleýärkäm, dog a edýärkäm, öz günämi we halkym Ysraýylyň günäsini boýun alýarkam hem-de Hudaýymyň mukaddes dagy üçin Hudaýym Rebbiň huzurynda dilegimi hödürleýärkäm; hawa, men dog a edip gepleýärkäm, hatda başlangyçdaky görnüşde gören şol Jebraýyl atly adam çalt uçup gelip, agşamky gurbanlyk wagtynda maňa degdi. Ol maňa düşündiriş berdi, meniň bilen gepleşdi-de şeýle diýdi: «Eý, Danyýel, men indi saňa paýhas we düşünje bermek üçin geldim». Danyýel 9:20–22.

Şonuň üçin hemmesi Danyýel kitabyndan bolan üç şaýatlygyň esasynda, Jebraýyl onunjy bapda Danyýele soňky günlerde Hudaýyň halkynyň başyna nämeleriň geljekdigine düşünmek üçin gelendigini aýdanda, ol Danyýeliň gören we beýleki toparyň bolsa gaçyp giden zenan jynsly, sebäp dörediji «marah» görnüşli görnişini düşündirýär.

Indi men saňa ahyrky günlerde öz halkyňyň başyna nämeler geljekdigine düşündirmek üçin geldim; çünki bu görnüş entek köp günler üçindir. Daniel 10:14.

Imanlylaryň arasyndaky bölünişigi döreden, Daniýeliň gören görnüşi Mesihniň peýda bolşunyň görnüşi, iki müň üç ýüz ýylyň görnüşi bolupdy; ýöne bu şol görnüşiň zenanlyk beýanydy. Ähtiň Habarçysy hökmünde Mesihniň duýdansyz peýda bolşy baradaky görnüşe düşünmek Daniýeli (we Daniýel tarapyndan wekilçilik edilýänleri) Mesihniň keşbine öwürdi. “Soňky günlerde Hudaýyň halkynyň başyna gelýän” zatlar 1840-dan 1844-e çenli Milleritleriň taryhy bilen, şeýle hem 1844-den 1863-e çenli Milleritleriň taryhy bilen görkezilýär. Bir topar pitne bilen şol görnüşden gaçýar, beýleki topar bolsa iman arkaly Mesihniň yzyna düşüp, Iň Mukaddes Ýere girýär we asman ýerlerinde Onuň bilen bile oturdylýar.

Şeýle-de bolsa, Jebraýyl Hudaýyň ahyrzamandaky halkynyň Mesihniň keşbine öwrülýän görnişini düşündirende, dünýäniň daşky taryhyny beýan edýär. Daniýeliň Mesih baradaky görnüşi Jebraýyl tarapyndan ýüz kyrk dört müňüň möhürleniş döwrüniň daşky taryhy hökmünde düşündirildi. Jebraýylyň düşündirişinde 2001-nji ýylyň 11-nji sentýabrynyň taryhyna ýetilende, on altynjy aýatyň ýekşenbe kanunyndan öň gelýändigini nygtalýan taryh diňe onunjy aýatda “gal’a” hökmünde görkezilen düşüniş açarynyň üsti bilen tanalýar. 2001-nji ýylyň 11-nji sentýabrynda her bir görnüşiň täsiri tigirleriň içindeki tigirler ýaly açylyp başlady.

Rebbiň sözi maňa gelip şeýle diýdi: «Eý, ynsan ogly, Ysraýyl ýurdunda aýdylýan: “Günler uzalýar, her bir görnüş hem puja çykýar” diýen bu nakyl nämedir? Şonuň üçin olara aýt: Hökmürowan Reb şeýle diýýär: Men bu nakly bes etdirerin, indi ony Ysraýylda nakyl edip ulanmazlar; gaýtam olara aýt: Günler golaýlady, her bir görnüşüň hem amala aşjak pursaty geldi. Çünki Ysraýyl nesliniň içinde indi ne bihuda görnüş, ne-de göwni hoşlaýjy palçylyk bolar. Sebäbi Men Rebdirin: Men sözlärim, aýtjak sözüň hem ýerine ýeter; ol indi gijikdirilmez. Çünki, eý pitneçi nesil, Men siziň günleriňizde sözi aýdaryn-da, ony ýerine ýetirerin, diýip Hökmürowan Reb aýdýar». Rebbiň sözi ýene maňa gelip şeýle diýdi: «Eý, ynsan ogly, ine, Ysraýyl nesli: “Onuň görýän görnüşü köp günlerden soňky döwürler üçindir, ol juda uzak zamanlar hakda pygamberlik edýär” diýýär. Şonuň üçin olara aýt: Hökmürowan Reb şeýle diýýär: Indi Meniň sözlerimiň hiç biri gijikdirilmez, eýsem aýdan sözüň ýerine ýetiriler, diýip Hökmürowan Reb aýdýar». Ýezekil 12:21–28.

Şol taryhyň içinde beýleki pygamberlik tigirleriniň içinde aýlanýan pygamberlik tigirleriniň ählisiniň arasynda, ylham soňky günleriň pygamberlik okuwçylaryna bir tigiriň olaryň ebedi ykbalynyň şonuň üsti bilen çözüljek tigirdigini habar berdi. Setir üstüne setir, şol tigr Danieliň Mesihiniň keşbine öwürilmegine sebäp bolan gören görnüşü hem bolmalydyr, çünki bu, soňky günlerde Hudaýyň halkynyň başyna geljek zatlary anyklaýan görnüşdir.

Reb maňa aýdyň görkezdi welin, wagyz-nesihatynyň gapysy ýapylmanka, haýwanyň keşbi dörediler; çünki bu, Hudaýyň halky üçin olaryň ebedi ykbalynyň çözüljek beýik synagy bolmalydyr. Seniň tutýan ýagdaýyň şeýle bir gapma-garşylyklardan doly bulaşykdyr welin, az sanly adam aldanaýmasa.

“Ylham 13-de bu mesele aýdyň beýan edilýär; [Ylham 13:11–17, sitata].”

“Bu Hudaýyň halkynyň möhürlenmezinden ozal başdan geçirmeli synagydyr. Onuň kanunyň berjaý etmek we galp sabady kabul etmekden ýüz döndermek arkaly Hudaýa wepalylygyny subut edenleriň hemmesi Reb Hudaý Ýehowanyň baýdagynyň astynda orun alar we diri Hudaýyň möhürini alar. Asmandan gelip çykan hakykatdan ýüz öwürüp, ýekşenbe sabadyny kabul edýänler bolsa haýwanyň nyşanyny alarlar.” Manuscript Releases, 15-nji jilt, 15.

Haýwanyň şekili synagy hökmünde kesgitleýän synag iki tarapydyr. Ol, pygamberlik öwrenijisinden Amerikanyň Birleşen Ştatlarynda ýekşenbe kanunyndan öň ybadathana bilen döwletiň birleşmesi bolan haýwanyň şekiliniň ösüşini tanamagy talap edýän synagydyr. Şeýle hem ol, Daniel ýa-da gaçanlar tarapyndan wekilçilik edilýänleriň içinde ýa haýwanyň şekilini, ýa-da Mesihiniň şekilini emele getirýän synagydyr. Aýrylyşmak şol gyzlaryň Daniel ýaly “bu beýik görnüşü görýändiklerine” ýa-da görnüşden gaçýandyklaryna esaslanýar. Beýik görnüşü görmegiň açary “galadyr” sözi bilen beýan edilýär.

Bu barlagy indiki makalada dowam etdireris.

Ýahýanyň görkezme alan gudratly perişdesi Isa Mesihiniň Özi bolup, Ondan pes derejeli şahs däl. Onuň sag aýagyňy deňziň üstünde, çep aýagyňy bolsa gury ýerde goýmagy, Şeýtan bilen bolan beýik göreşiň ahyrky sahnalarynda Onuň ýerine ýetirýän işini görkezýär. Bu ýagdaý Onuň bütün ýer ýüzüniň üstündäki iň ýokary güýjüni we häkimiýetini aňladýar. Bu göreş

asyrdan asyra has güýçlenip, has tutanýerlilik bilen dowam etdi we garaňkylygyň güýçleriniň ussatlyk bilen alyp barýan işi iň ýokary derejesine ýetjek jemleýji sahnalara çenli hem şeýle dowam eder. Şeýtan, erbet adamlar bilen birleşip, hakykatyň söýgüsini kabul etmeýän bütün dünýäni we ybadathanalary aldar. Emma gudratly Perişde üns talap edýär. Ol güýçli ses bilen gygyrýar. Ol hakykata garşy durmak üçin Şeýtan bilen birleşenlere Öz sesiniň güýjüni we häkimiýetini görkezmelidir.

“Bu ýedi gümmürdi seslerini çykarandan soň, kiçi kitap babatda Daniýele berlişi ýaly, Ýahýa hem şeýle buýruga eýe bolýar: ‘Ýedi gümmürdiniň aýdan zatlaryny möhürle.’ Bular geljekde öz tertibine görä aýan ediljek wakalara degişlidir. Daniýel günleriň ahyrynda öz paýynda durar. Ýahýa kiçi kitabyň möhüriniň aýrylandygyny görýär. Şonda Daniýeliň pygamberlikleri dünýä berilmeli birinji, ikinji we üçünji perişdäniň habarlarynda öz degişli ornuny tapýar. Kiçi kitabyň möhüriniň aýrylmagy wagt bilen baglanyşykly habardy.

Danyýel bilen Ylham kitaplary birdir. Biri pygamberlikdir, beýlekisi ylhamdyr; biri möhürlenlen kitapdyr, beýlekisi açylan kitapdyr. Ýahýa gök gürleýişleriň aýdýan syrlaryny eşitdi, emma olary ýazmazlyk oňa buýruldy.

Ýahýa berlen we ýedi gürrüldide beýan edilen aýratyn nur birinji we ikinji perişdeleriň habarlary astynda bolup geçjek wakalaryň beýanydy. The Seventh-day Adventist Bible Commentary, 7-nji tom, 971.